

26 Nisan 2022

AVRUPA PARLAMENTOSU VE AVRUPA KOMİSYONU KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK DURUM TESPİTİ TASLAK DİREKTİFİ HAKKINDA BİLGİ NOTU

I. Giriş

23 Şubat 2022'de Avrupa Komisyonu, Kurumsal Sürdürülebilirlik Durum Tespiti Direktifi'ni (*Corporate Sustainability Due Diligence Directive*, kısaca "**Taslak Direktif**") bir dizi gecikmeden sonra yayınladı.

Bir sonraki adımda Taslak Direktif, onaylanmak üzere Avrupa Parlamentosu ve Konsey'e gidecek. Kabul edildikten sonra, üye devletlerin direktifi ulusal hukuka aktarması ve kanunlaştırması için iki yılı olacaktır.

Genel anlamda, Taslak Direktif'in amacı, şirketlerin faaliyetlerinin çevre ve insan hakları üzerindeki olumsuz etkilerini belirlemesi, açıklaması, izlemesi ve düzeltmesi için belirli minimum gereksinimleri belirlemektir ve Taslak Direktif, insan hakları ve çevresel durum tespiti (*human rights and environmental due diligence*) için önerilen bir Avrupa Birliği ("**AB**") standardını ortaya koymaktadır. Taslak Direktif kabul edildiği takdirde, AB'de eşik bir ciro düzeyini aşan AB içindeki ve AB dışında olup AB'de faaliyet gösteren büyük şirketlerin, bağlı ortaklıklarının ve tedarik zincirinde (*supply chain*) ilişkide buldukları şirketlerin, insan haklarına ve çevreye etkilerinin belirlenmesini, önlenmesini ve hafifletilmesini içeren bir kurumsal durum tespiti çalışması yaptırmalarını gerektirecektir. Ayrıca Taslak Direktif, şirket yöneticilerine de durum tespiti sürecinin oluşturulması ve uygulanmasını denetleme ve durum tespitini kurumsal stratejiye entegre etme görevi getirmektedir.

II. Genel Çerçeve

a. Taslak Direktif Kapsamındaki Şirketler

Yukarıda belirtildiği üzere Taslak Direktif, büyük AB şirketlerini kapsamanın yanı sıra, AB dışındaki şirketlere de etki etmektedir. Aşağıda belirtilen AB'de geçerli ciro kriterlerini karşılayan AB merkezli olmayan şirketler, AB'de fiziksel bir varlığı olmasa dahi kapsama girmektedir. Bu nedenle Taslak Direktif'in, bu ciro testini karşılayan ABD, İngiltere ve Asya merkezli çok uluslu gruplar için önemli etkileri olabilecektir.

➤ AB şirketleri:

Grup 1	500'den fazla çalışan ve dünya çapında net 150 milyon Euro'dan fazla cirosu olan tüm AB şirketleri
Grup 2	250+ çalışan ve dünya çapında net 40+ milyon Euro ciro ve tanımlanmış yüksek etkili sektörlerde(*) faaliyet gösteren AB şirketleri

(*) "Yüksek etkili sektörler" tekstil, gıda maddeleri, tarım, balıkçılık, ormancılık, maden kaynaklarının çıkarılması, temel metal ürünlerin ve diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı ve maden kaynaklarının toptan ticareti ile temel ve ara maden ürünlerini içerir.

➤ AB dışı şirketler: Grup 1 veya 2 için öngörülen ciro eşiklerini aşan, AB'de faaliyet gösteren AB merkezli olmayan şirketler.

Mikro şirketler ve KOBİ'ler Taslak Direktif kapsamına alınmamıştır. Ancak Taslak Direktif, KOBİ'ler için, onları dolaylı olarak etkileyebilecek destekleyici tedbirler sunmaktadır.

Taslak Direktif kapsamındaki şirketler, her koşulda olumsuz etkilerin önlenmesini veya askıya alınmasını garanti etmek zorunda değildir. Bunun yerine, prensipte bir "özen yükümlülüğü" geçerlidir ve bu, şirketlerin operasyonların olumsuz etkilerini önlemek veya en aza indirmek için makul olarak beklenen uygun önlemleri almasını gerektirir. Eğer bu önlemler alınmazsa şirket ortaya çıkan zararlardan sorumlu tutulacaktır. Taslak Direktifte, bu bağlamda yöneticiler için özel bir özen yükümlülüğü de ortaya koyulmaktadır.

b. Taslak Direktif Kapsamında Şirketlere Getirilen Yükümlülükler

Yukarıda da belirtildiği üzere Taslak Direktif şirketlere, bir **kurumsal durum tespiti yükümlülüğü** getirmektedir. Bu görevin temel unsurları, şirketin kendi faaliyetlerinde, iştiraklerinin faaliyetlerinde ve tedarik zincirindeki şirketlerin faaliyetlerinde olumsuz insan hakları ve çevresel etkilerin belirlenmesi, sona erdirilmesi, önlenmesi, azaltılması ve hesap verilmesidir. Taslak Direktif kapsamında, şirketlerin faaliyetlerinin çocuk işçiliği ve işçilerin sömürülmesi gibi insan hakları ve kirlilik ve biyolojik çeşitlilik kaybı gibi çevre üzerinde olumsuz etkilerini belirlemesi ve gerektiğinde önlenmesi, sona erdirmesi ve hafifletmesi yükümlülüğü getirilmektedir. Ayrıca bazı büyük şirketlerin iş stratejilerinin Paris Anlaşması uyarınca küresel ısınmayı 1,5 °C ile sınırlandırmakla uyumlu olmasını sağlayacak bir plana da sahip olmaları gerekmektedir. Yöneticiler, sürdürülebilirlik ve iklim değişikliğini azaltma hedeflerine katkıda bulunmaya teşvik edilir.

Taslak Direktif ayrıca, kapsanan AB şirketlerinin yöneticilerine yönelik görevler de getirmektedir. Bu görevler, durum tespiti süreçlerinin oluşturulmasını ve uygulanmasını denetlemeyi ve durum tespitinin kurumsal stratejiye entegre edilmesini içerir. Ayrıca yöneticiler, şirketin çıkarlarına en uygun şekilde hareket etme görevlerini yerine getirirken, kararlarının insan hakları, iklim değişikliği ve çevre üzerindeki sonuçlarını dikkate almalıdır.

Ayrıca Taslak Direktif, şirketlere bir şikayet prosedürü geliştirme yükümlülüğünü de getirmektedir. Buna göre şikayet prosedürü, etkilenen kişilere, sendikalara ve tedarik zincirinde çalışan çalışanların temsilcilerine ve sivil toplum kuruluşlarına açık olmalıdır.

c. Uygulama ve Yaptırımlar

Ulusal yetkili makamlar, ya kendi inisiyatifleriyle ya da paydaşlar tarafından dile getirilen doğrulanmış endişelere dayanarak, şirketleri Direktif'e uyumsuzluk konusunda soruşturma yetkisine sahip olacaktır. Üye devletlerin yetkili ulusal otoriteleri, şirketlerin cirolarına dayalı olarak para cezaları da uygulama yetkisine sahip olacaktır. Bunu yaparken, şirketin herhangi bir düzeltici eyleme uyma çabalarını ve şirket tarafından ilgili olumsuz etkileri ele almak için yapılan her türlü yatırım, destek ve işbirliğini dikkate almaları gerekecektir. Bu kapsamda verilen icra kararları ve yaptırımlar kamuoyuna duyurulacaktır. Ayrıca, şirketlerin devlet yardımı ve/veya kamu desteği almalarını engelleyeceklerdir.

Kurumsal sürdürülebilirlik durum değerlendirmesine ilişkin kurallar aşağıdakiler aracılığıyla uygulanacaktır:

İdari denetim: Üye Devletler, para cezaları ve uyum emirleri de dahil olmak üzere etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımları denetlemek ve uygulamak için bir makam belirleyecektir. Avrupa düzeyinde, Komisyon, koordineli bir yaklaşım sağlamak için ulusal organların temsilcilerini bir araya getirecek bir Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı kuracaktır.

Hukuki sorumluluk: Üye Devletler, şirketlerin yükümlülüklerine uyulmamasından kaynaklanan zararları için mağdurların tazminat almalarını sağlayacaktır.

III. Sonuç

Taslak Direktif'in, dünyanın herhangi bir yerinde şimdiye kadar teklif edilen en iddialı şirketler hukuku reformlarından biri olduğu geniş ölçüde kabul edilmektedir. Taslak Direktif kabul edilirse hem AB hem de AB dışı şirketler için etkileri çok geniş kapsamlı olacaktır. Tedarik zinciri yönetiminden yöneticilerin görevlerine, dahili kurumsal yönetime, risk yönetimine ve şeffaflığa kadar günlük işlerin birçok yönünü etkileyebilecektir. Direktif'e uyum için hazırlık yapılması ve tedarik zinciri boyunca potansiyel maddi risklerin belirlenmesi için Direktif'in yürürlüğe girmesinden çok önce çalışmalara başlanması gerekli olacaktır. Dahili politikaların, davranış kurallarının, uyum mekanizmalarının ve çevresel, sosyal ve yönetsel raporlama hatlarının test edilmesi ve şirket faaliyetine ve şirket ortaklarına göre ayarlanması gerekecektir.

* * *

Yukarıdaki notumuza ilişkin herhangi bir sorunuz olması halinde bizlere her zaman ulaşabilirsiniz.

Güner Hukuk Bürosu 1996 yılında kurulmuştur. Kuruluşundan bu yana; şirketler hukuku, birleşme ve devralmalar, banka-finans, enerji, teknoloji, medya-telekomünikasyon ve uyuşmazlık çözümü alanlarında Türkiye'nin önde gelen ofislerinden biri haline gelmiştir.

İletişim

Ece Güner Toprak
Yönetici Ortak
eg@guner.av.tr

Burçak Kurt Biçer
Ortak
bkb@guner.av.tr

Defne Uslu
Stajyer
du@guner.av.tr

Güner Hukuk Bürosu

Levent Caddesi, Alt Zeren Sokak No.7

Levent 34330, İstanbul

T +90 212 282 4385

F +90 212 282 4305

info@guner.av.tr

www.guner.av.tr